

УДК 378:355.233-3.071.2 +338.45:65.014

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-1\(15\)-374-384](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-1(15)-374-384)

Козубцов Ігор Миколайович доктор педагогічних наук, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри Військово-гуманітарних дисциплін, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, провідний науковий співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, вул. Московська, 45/1, м. Київ, 01011, тел.: (063) 404-84-41, <https://orcid.org/0000-0002-7309-4365>.

Козубцова Леся Михайлівна кандидат технічних наук, завідувач кафедри математики та фізики, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, вул. Московська, 45/1, м. Київ, 01011, тел.: (050) 566-18-87, <https://orcid.org/0000-0002-7866-8575>.

Палагута Анастасія Михайлівна старший викладач кафедри математики та фізики, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, вул. Московська, 45/1, м. Київ, 01011, тел.: (067) 600-88-54, <https://orcid.org/0000-0002-5917-6874>.

Сновида Вікторія Євгеніївна старший викладач кафедри математики та фізики, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, вул. Московська, 45/1, м. Київ, 01011, тел.: (066) 784-65-19, <https://orcid.org/0000-0002-5539-2588>.

Сухомлинова Олена Валеріївна викладач кафедри математики та фізики, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, вул. Московська, 45/1, м. Київ, 01011, тел.: (050) 475 30-13, <https://orcid.org/0000-0001-7592-7255>.

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В «ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬ-НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ»

Анотація. У статті узагальнено результати попередніх досліджень та публікацій щодо систематизації відомих та перспективних підходів до навчання людини в «цифровому освітньо-науковому середовищі» закладу вищої освіти. Актуальність представленого дослідження полягає в необхідності перегляду відповідності теоретико-методологічних підходів до навчання в системі вищої освіти та доповненні новими підходами, які

адекватні сучасним реаліям «цифрового» суспільства. Сукупність основоположних педагогічних підходів, що сформувалися в попередні епохи, не достатньо враховують сучасні процеси, що відбуваються в результаті впровадження концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України. У наші дні використання кіберпростору, як освітнього середовища, каналу навчальних, освітніх комунікацій стало звичним явищем. З'ясовано, що на даний час із відомих підходів до навчання в педагогіці, які складають теоретичну основу навчання в системі вищої освіти, лише інформаційний підхід враховує специфіку інформаційного суспільства. Слід зазначити, що цю особливість «цифрового» суспільства не враховує достатньою мірою жоден з перелічених педагогічних підходів. В цьому зв'язку доцільним є доповнити базову сукупність педагогічних підходів, що становить теоретичну основу навчання в системі вищої освіти новий – кіберонтологічним підходом. Основна роль кіберонтологічного підходу полягає у регулюванні розвитку особистості та життєдіяльності людини в кіберпросторі з врахуванням сучасних умов та тенденцій виховання, а також ближніх та далеких перспектив еволюції людства, соціалізації. Застосування кіберонтологічного підходу вбачає за мету узагальнити та систематизувати знання у галузі застосування сучасних інформаційно-комунікаційних, комп'ютерних, цифрових, електронних та інтернет-технологій у системі освіти, які стали актуальними для сучасного «цифрового» суспільства. У зв'язку з цим, до раніше відомих педагогічних підходів, запропоновано активно використовувати новий кіберонтологічний підхід.

Ключові слова: систематизація, наукові підходи, навчання, людина, цифровізація, цифрове, освітньо-наукове середовище, закладу вищої освіти.

Kozubtsov Igor Mykolaiovych Doctor of Pedagogical Sciences, candidate of technical sciences, senior researcher, Professor of the Department of military and humanitarian disciplines, Military Institute of telecommunications and informatization named after Heroes of Krut; leading researcher of the Department of theory and practice of Teacher Education, Ivan Zyazyun Institute of teacher education and adult education of the of the NAES of Ukrain, Moskovskaya St., 45/1, Kiev, 01011, тел.: (063) 404-84-41, <https://orcid.org/0000-0002-7309-4365>

Kozubtsova Lesia Mykhailivna Candidate of Technical Sciences, head of the Department of mathematics and physics, Military Institute of telecommunications and informatization named after Heroes of Krut, Moskovskaya St., 45/1, Kiev, 01011, тел.: (050) 566-18-87, <https://orcid.org/0000-0002-7866-8575>.

Palahuta Anastasiia Mykhailivna Senior lecturer of the Department of mathematics and physics, Military Institute of telecommunications and informatization named after Heroes of Krut, Moskovskaya St., 45/1, Kiev, 01011, тел.: (067) 600-88-54, <https://orcid.org/0000-0002-5917-6874>.

Snovyda Viktoriia Yevheniivna Senior lecturer of the Department of mathematics and physics, Military Institute of telecommunications and informatization named after Heroes of Krut, Moskovskaya St., 45/1, Kiev, 01011, tel.: (066) 784-65-19, <https://orcid.org/0000-0002-5539-2588>.

Sukhomlynova Olena Valeriivna Teacher of the Department of mathematics and physics, Military Institute of telecommunications and informatization named after Heroes of Krut, Moskovskaya St., 45/1, Kiev, 01011, tel.: (050) 475 30-13, <https://orcid.org/0000-0001-7592-7255>.

SYSTEMATIZATION OF APPROACHES TO TEACHING HIGHER EDUCATION APPLICANTS IN THE "DIGITAL EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC ENVIRONMENT"

Abstract. The article summarizes the results of previous research and publications on the systematization of well-known and promising approaches to human education in the "digital educational and scientific environment" of higher education institutions. The relevance of the presented research lies in the need to review the compliance of theoretical and methodological approaches to teaching in the higher education system and supplement it with new approaches that are adequate to the modern realities of a "digital" society. The set of fundamental pedagogical approaches formed in previous epochs does not sufficiently take into account the current processes occurring as a result of the introduction of the concept of development of the digital economy and society in Ukraine. Nowadays, the use of cyberspace as an educational environment, a channel of educational and educational Communications has become commonplace. It is found out that currently, of the known approaches to teaching in pedagogy, which form the theoretical basis of teaching in the higher education system, only the information approach takes into account the specifics of the information society. It should be noted that this feature of the "digital" society is not sufficiently taken into account by any of the listed pedagogical approaches. In this regard, it is advisable to supplement the basic set of pedagogical approaches that form the theoretical basis of teaching in the higher education system with a new cyberontological approach. The main role of the cyberontological approach is to regulate the development of personality and human life in cyberspace, taking into account modern conditions and trends of education, as well as near and far prospects for human evolution and socialization. The application of the cyberontological approach aims to generalize and systematize knowledge in the field of application of modern information and Communication, Computer, digital, electronic and internet technologies in the education system, which have become relevant for modern "digital" society. In this regard, it is proposed to actively use a new cyberontological approach to previously known pedagogical approaches.

Keywords: systematization, scientific approaches, training, human, digitalization, digital, educational and scientific environment, higher education institutions.

Постановка проблеми. Актуальність представленого дослідження полягає в необхідності перегляду відповідності теоретико-методологічних підходів до навчання в системі вищої освіти та доповненні новими підходами, які відповідають сучасним реаліям «цифрового» суспільства. Слід зазначити, що поняття «цифрове суспільства» введено в обіг України за результатами ухвали Урядом держави «Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки» [1]. Знання, таланти, навички, вміння, досвід, інтелект людей є «двигуном» цифрової економіки, іншими словами людський капітал.

Із впровадженням цифрових технологій відбувається формування цифрових навичок, які мають особливе значення. Вони є необхідними для більшості сучасних спеціальностей. Концепцією визначається напрямок розвитку цифрової освіти. Під «цифровою освітою» розуміється об'єднання різних компонентів і найсучасніших технологій. Завдяки використанню цифрових платформ, впроваджено нові інформаційні та освітні технології, застосовано прогресивні форми організації освітнього процесу та активні методи навчання, а також сучасні навчально-методичні матеріали [1].

У зв'язку з цим перед закладами вищої освіти (ЗВО), що здійснюють підготовку майбутніх педагогів, постало наукове завдання у розробці системної підготовки майбутніх науково-педагогічних кадрів до нових умов професійної наукової діяльності в цифровому освітньому середовищі, які володіють цифровими компетентностями [2].

Рішення цієї проблеми започатковане в НДР «Теорія і практика підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства», що виконується в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, в напрямку «цифровізації» освіти, що дозволило виокремити потребу у окремому науковому пошуку та вирішенні часткового завдання: потреба у систематизації відомих підходів та у доповненні новими, які сприятимуть адекватній організації навчання здобувачів вищої освіти в «цифровому освітньо-науковому середовищі» закладу вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі дослідження методом історичного аналізу та узагальнення проаналізована наукова література за предметом дослідження – вивчення теоретичних підходів до навчання в системі вищої освіти були враховані відомі наукові напрацювання з цієї проблематики таких авторів (А. Андреев, А. Белих, М. Волкова, Ю. Калегіна, А. Занковський, І. Остапенко, Е. Пургіна, Б. Симонов, С. Троянская, Ю. Федулов, Ф. Шарипов, Е. Яковлева); особистісно

орієнтований підхід до навчання розкрито у наукових роботах психологів, філософів, дидактиків (К. Абульханова-Славська, О. Асмолов, Г. Балл, І. Бех, С. Гончаренко, В. Давидов, І. Зязюн, В. Краєвський, В. Моляко, А. Петровський, В. Рибалка, К. Роджерс, О. Савченко, В. Сериков, Т. Титаренко, І. Якиманська та ін.); компетентнісного підходу (Н. Авдєєва, Н. Бібік, О. Божович, Е. Зеєр, І. Зимня, В. Краєвський, А. Маркова, Л. Мітіна, О. Овчарук, Л. Петровська, О. Пометун, Дж Равен, І. Родигіна, Г. Селевко, О. Савченко, С. Сисоєва, А. Хуторський та ін.) і діяльнісного (Л. Виготський, П. Гальперін, В. Давидов О. Леонтєв, В. Шадриков, В. Юдін та ін.)

Доцільність розробки теми визначається тим, що склався теоретико-методологічний базис підходів до навчання в системі вищої освіти, інерційно представлений досягненнями педагогічної науки до «цифрової» епохи, не відповідаючи на запити постіндустріального суспільства.

Як потреба викликам сучасності є застосування відносно нового кіберонтологічного підходу до навчання в закладах вищої освіти в умовах цифрового освітнього середовищі (О. Воїнова, В. Плешаков) [3].

Мета статті – є узагальнення статті полягає систематизувати відомі підходи до навчання в закладах вищої освіти та доповнити їх новими які є реакцією і потребою сучасності.

Постановка завдання:

1. Вивчити проблему, що виникла, зв'язок її з важливими науковими завданнями.
2. Проаналізувати останні дослідження та публікації з тематики проблеми.
3. Викласти результат дослідження.

Виклад основного матеріалу. Педагогіка вищої школи, як один з напрямків педагогічних наук, являє собою науку, що вивчає закономірності процесу виховання і досліджує процеси професійної підготовки фахівців в умовах ЗВО та розробляє на цій основі теорію, методологію, технології і методики організації і управління зазначеними процесами.

Педагогіка вищої школи є одночасно напрямком педагогічних наук і відноситься до напрямку професійної педагогіки, оскільки спрямована на підготовку фахівців певної спеціальності та спеціалізації.

Процес розвитку педагогіки вищої школи незмінно супроводжується вдосконаленням методів наукового дослідження і технологій практичного впровадження у вищу школу. Значну роль сприяє у розвитку педагогіки вищої школи комплекс математичних наук (математична логіка, математична статистика, методи математичного моделювання, теорія ймовірностей), а також інформаційні технології.

Теоретико-методологічну основу педагогічної діяльності викладача становить набір взаємопов'язаних концептуальних ідей, в логічному напрямку яких вибудовується розвиток її діяльності.

Реалізація теоретико-методологічних основ педагогічної діяльності проявляється в теоретико-методологічних підходах до навчання.

Плутанина у термінології є явище досить типове. Це спричинене не сформованістю єдиного цілого бачення. Часто в науці введення нового терміну відбувається без усвідомлення його місця в ієрархії термінів. Словники й енциклопедії не містять такої лексикографічної одиниці, як «підхід до навчання», водночас кількість самих підходів обчислюється десятками [4]. Наприклад, як взаємозамінювані нерідко у наукових текстах вживають терміни «парадигма», «підхід», «тип навчання».

В інтернет джерелі [5] під «підходом» значиться «слід розуміти позицію (погляд), з якої розглядається об'єкт дослідження; напрям у дослідженнях, як сукупність цілісно спрямованих принципів і методів, що не виходять за рамки підходу».

Підхід до педагогічної діяльності відображає концептуально оформлену педагогічну систему (зі своїми ідеями, принципами, методами, технологіями, способами і прийомами), яка задовольняє, з одного боку, вже сформовані ринкові потреби в освіті, а з іншого боку, ще тільки народжуються потреби в навчанні та освіті (А. Тебекін [6]).

Результати узагальнення відомих підходів до навчання в педагогіці, що складають теоретичну основу навчання в системі вищої освіти, виконані на основі проведених досліджень, представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Результати узагальнення відомих підходів до навчання в педагогіці, що складають теоретичну основу навчання в системі вищої освіти (авторська версія)

№ п/п	Назва підходу до навчання	Загальна характеристика підходу до навчання	Новатори розробки підходу
1.	Аксіологічний підхід	Прийняття і реалізацію в суспільстві цінностей людського життя, у тому числі цінностей освіти та педагогічної діяльності	Н. Ткачова, В. Сластьонін, В. Сухомлинський, О. Сухомлинська, І. Бех, О. Вишневський, М. Євтуха, І. Зязюн, Н. Маяковська, І. Огієнко,
2.	Антропологічний підхід	Являє собою систему теоретичних положень, орієнтованих здобувача вищої освіти, як предмет пізнання, що виконує гносеологічну, прогностичну і нормативно-праксиологічну функції в педагогічному знанні	Л. Фейєрбах, Б. Бім-Бад, П. Гуревич, В. Сластьонін, Л. Степашіна, К. Ушинський
3.	Гуманістичний підхід	Напрямок педагогіки, яка передбачає подолання розриву і встановлення гармонії між науковим знанням, світоглядом, практикою і орієнтується на особистість учня, на врахування його індивідуальних інтересів і здібностей. Основними принципами гуманістичної педагогіки є науковість, об'єктивність, неупередженість; самодетермінація, саморегуляція і пояснення із застосуванням цивільно-правових, моральних, екологічних норм	Фундаментальний. Я. Каменський

4.	Діяльнісний підхід	Організація та управління цілеспрямованої навчально-виховної (освітньої) діяльністю в загальному контексті життєдіяльності студента, включаючи спрямованість його інтересів, його життєві плани, ціннісні орієнтири, розуміння сенсу навчання, особистісний досвід в інтересах становлення його суб'єктності	Я. Каменський, Л. Виготський, П. Гальперін, В. Давидов О. Леонт'єв, В. Шадриков, В. Юдін
5.	Етнопедагогічний підхід	Означає організацію і здійснення процесу виховання студентів з опорою на національні традиції народу, його культуру, етнічні звичаю і т. д.	Е. Тайлор, Дж. Фрезер, Б. Малиновський
6.	Інформаційний підхід	Розглядає інформацію як базовий компонент у педагогічній системі. При цьому всі методичні розробки спрямовані на вдосконалення способів сприйняття та засвоєння студентами інформаційних потоків і комунікативних технологій. Інформаційний підхід – метод наукового пізнання об'єктів, процесів або явищ природи і суспільства, що визначають функціонування і розвиток об'єктів, що вивчаються	Ю. Абрамова, М. Ващекина, Н. Рижова, Л. Петренко, В. Глушков, М. Жалдак, Ю. Рамський
7.	Кібернетичний підхід	Дослідження системи на основі принципів кібернетики, виявлення прямих і зворотних зв'язків, вивчення процесів управління, розгляду елементів системи як якихось «чорних ящиків»	Н. Вінер, К. Шеннон, Ф. Розенблат, А. Колмогоров, В. Глушков, В. Беспалько, Е. Машбіца, Р. Майєр
8.	Кіберонтологічний підхід	Узагальнення та систематизація наукових знань у галузі застосування сучасних інформаційно-комунікаційних, комп'ютерних, цифрових, електронних та інтернет-технологій у системі освіти	О. Воїнова, В. Плешаков, І. Козубцов,
9.	Компетентнісний підхід	Передбачає подолання вузькості знанневої парадигми в педагогіці шляхом відмови від рамкового характеру в освіті. І означає, що педагог, як знаючий, обізнаний у певній галузі людина, має право на основі своїх знань сформулювати в студентів сукупність здібностей і готовність (впевненість) виконувати певну роботу або вирішувати якісь завдання з певним рівнем якості, формувати в студентів здатність до судження про досліджуваних питаннях	Н. Авдєєва, Н. Бібік, Е. Зеєр, І. Зимня, В. Краєвський, О. Овчарук, Л. Петровська, О. Пометун, Дж. Равен, І. Родигіна, Г. Селевко, С. Сисоєва, А. Хуторський
10.	Креативний підхід	В якості об'єкта розглядає розвиток творчості людини, як особистості, з опорою на використання психологічних методів	О. Дубасенюк, І. Зязюн, С. Сисоєва, В. Сластьонін, Л. Хомич, Ф. Баррон, Д. Фелдман, Х. Гарднер, П. Торранс, Р. Візберг
11.	Культурологічний підхід	Бачення процесу освіти, як культурного процесу, що здійснюється в культурно-освітньому середовищі.	Я. Каменський, М. Бахтін, В. Біблер, Л. Виготський, Г. Батищев, І. Зязюн, С. Кульневич, В. Сластьонін, І. Козубцов

12.	Особистісний підхід	Ставлення до студента, як до особистості, яка володіє індивідуальними якостями, і передбачає, що педагог, який використовує особистісний підхід, виходить з того, що у кожного студента є свої думки, погляди, мрії, інтереси	Г. Балл, І. Бех, С. Гончаренко, В. Давидов, І. Зязюн, В. Краєвський, В. Моляко, А. Петровський, В. Рибалка, К. Роджерс, В. Сериков
13.	Полісуб'єктний (діалогічний) підхід	Передбачає, що сутність студента, як особистості, значно різнобічне і складніше, ніж процес діяльності, в яку включена особистість.	М. Бахтін, В. Біблер
14.	Процесуальний підхід	Розглядає педагогічну діяльність, як системний спосіб побудови педагогічного процесу, що передбачає певну послідовність дій (операцій), забезпечує досягнення прогнозованого на початку процесу і діагностичного в ході здійснення процесу результату	Дж. Джуран, М. Зяйлик, Ю. Єгупов, С. Фомічов, К. Безгін, О. Лисенко, І. Кузнецова, А. Шмельова,
15.	Синергетичний підхід	Орієнтує освітню діяльність на самоосвіту, самоорганізацію, самоврядування і полягає в стимулюючому чи спонукаючому впливі педагога на суб'єкт навчання з метою його саморозкриття і самовдосконалення, самоактуалізації в процесі співпраці з іншими людьми (педагогами та іншими студентами) і з самим собою	О. Борисова, О. Солодова, С. Курдюмов, С. Капіца
16.	Системний підхід	Означає ставлення до педагогіки як до системи, що включає сукупність структурованих, взаємопов'язаних між собою елементів	Евклід, Платон, Аристотель, Я. Каменський, Л. фон Берталанфі, О. Богданов, Г. Саймон, П. Друкер, А. Чандлер
17.	Соціологічний підхід	Розглядає педагогічну діяльність з позицій суспільних потреб і стану соціуму. В результаті методи і засоби соціологічного підходу транслюються в педагогіку з соціології безпосередньо (в «чистому» вигляді)	О. Конт, М. Вебер, Е. Дюркгайм, Т. Парсонс
18.	Технологічний підхід	Розглядає технологію в якості елемента системи педагогічної діяльності, за допомогою якої здійснюється взаємодія педагога і студента	Г. Селевко, В. Беспалько
19.	Цілісний підхід	Розвиваючи системний підхід, що базується на розгляді педагогічних процесів як таких, що реалізуються в цілісну систему з певною структурою, де кожен елемент виконує свою функцію у вирішенні тих чи інших педагогічних завдань, а рух кожного елемента системи підпорядковане закономірностям руху системи в цілому	Фундаментальний. Я. Каменський,

Безумовно, існують і інші педагогічні підходи, але в таблиці представлена базава їх сукупність, що становить теоретичну основу навчання в системі вищої освіти, актуальна в даний час.

Сукупність основоположних педагогічних підходів, що сформувалися в попередні епохи, не в достатній мірі враховують сучасні процеси, які відбуваються в результаті впровадження концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України [1]. У наші дні використання кіберпростору, як освітнього середовища, каналу навчальних, освітніх комунікацій стало звичним явищем. Фактично вже настав новий п'ятий вектор соціалізації людини в кіберпросторі через освіту. Він обумовлюється умовами його життєдіяльності та взаємодії з самим собою, з іншими людьми та світом загалом у контексті інтеграції класичної об'єктивної (матеріальної) реальності та інноваційної альтернативної реальності кіберпростору (кіберреальності), обидві з яких потенційно і реально впливають на становлення та трансформацію суб'єктивної (уяви психіки) реальності. Отже, впровадженням концепцій [1; 2] обумовило потребу «цифровізації» сучасного процесу навчання у закладах вищої освіти. Зазначені обставини прискорили соціалізацію людини до кіберпростору та втрати загально-людської культури та людяності.

З представлених у табл. 1 відомих підходів до навчання в педагогіці, що складають теоретичну основу навчання в системі вищої освіти, лише інформаційний підхід враховує специфіку інформаційного суспільства. Слід зазначити, що ця особливість «цифрового» суспільства не враховує достатньою мірою жоден з перелічених педагогічних підходів. В цьому зв'язку доцільним доповнити базову сукупність педагогічних підходів, що становить теоретичну основу навчання в системі вищої освіти новий кіберонтологічним підходом [7].

Кіберонтологічний підхід, авторами [3], розглядається як інноваційна основа психолого-педагогічної науки – кіберпедагогіки, що покликана до узагальнення та систематизації наукових знань у галузі застосування сучасних інформаційно-комунікаційних, комп'ютерних, цифрових, електронних та інтернет-технологій у системі освіти.

Методологічною основою «кіберпедагогіки» становлять дослідження Л. Виготського, П. Гальперіна, Ю. Бабанського, С. Рубінштейна, (педагогічна психологія), Н. Вінера, К. Шеннона, Ф. Розенблатта, А. Колмогорова, В. Глушкова, (кібернетика), В. Майєра, Д. Новікова, (математичне моделювання навчання), В. Беспалько, Е. Машбіца, (кібернетичний підхід в педагогіці, програмоване навчання і автоматизовані навчальні системи).

Основна роль кіберонтологічного підходу полягає у регулюванні розвитку особистості та життєдіяльності людини в кіберпросторі з урахуванням сучасних умов та тенденцій виховання, а також ближніх та далеких перспектив еволюції людства, соціалізації.

Саме застосування кібернетичного підходу дозволяє розглянути майбутню систему підготовки науково-педагогічних кадрів закладів вищої освіти в умовах «цифрового освітнього середовища», а не як «чорний ящик» з

ймовірними елементами системи. При чому в кожного автора одні і ті ж самі компоненти мають рівні найменування, але виконують одні і ті ж функції.

Висновки. Таким чином, при максимальній систематизації відомих підходів до навчання в закладах вищої освіти встановлено, що виявлена сукупність основоположних педагогічних підходів, які сформувалися в попередні епохи, не в достатній мірі враховує зміни, характерні для «цифрового суспільства» та «цифрового навчання», що почалося інтенсивно формуватися. Учасники освітнього процесу фактично застосовують для пошуку, обробки, зберігання, поширення (транспортування) технічні засоби та віртуальний кіберпростір. Прискорення розвитку ефективних цифрових освітніх систем, що потребує наявності розвинутої інфраструктури, зв'язку і цифрового обладнання, ефективного планування та розвитку цифрового потенціалу потребує підготовлених наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників, які володіють цифровими компетентностями. Тому застосування кіберонтологічного підходу вбачає за мету узагальнення та систематизацію знань у галузі застосування сучасних інформаційно-комунікаційних, комп'ютерних, цифрових, електронних та інтернет-технологій у системі освіти, які стали актуальними для сучасного «цифрового» суспільства. У зв'язку з цим, до раніше відомих педагогічних підходів, запропоновано активно використовувати новий кіберонтологічний підхід.

Найближчою перспективою подальшого дослідження. Теоретичні результати, що одержані в процесі наукового пошуку, становлять підґрунтя для подальшого її вивчення, а також, застосуванні при обґрунтуванні моделі системної підготовки майбутніх науково-педагогічних кадрів закладів вищої освіти до наукової діяльності в умовах «цифрового освітнього середовища».

Література:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 17.01.2018 №67-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>.
2. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 286-р від 23.02.2022. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p>.
3. Voinova O., Pleshakov V. (2012). Cyberontological approach in education: Monograph. Norilsk: Research Institute.
4. Голуб Н.Б. Підходи до навчання української мови в основній школі. Журнал "Українська мова і література в школі". 2015. №3 (155). С. 2-10.
5. Що таке метод, що таке підхід у наукових дослідженнях. Підхід. Школа Ведаврата 2014-2021. <https://uk-ua.vedavrat.org/Jyotish/12485/what-an-approach-and-what-a-method-technique-way-mode-a-manner-method-podhod>.
6. Tebekin A. (2019). Prospects and risks of digitalization of additional professional education. *Professional education in the modern world*, 9, 1, 2558–2566.
7. Козубцов І.М. Кіберонтологічний підхід у професійній підготовці майбутніх викладачів закладів вищої освіти: теорія та практика. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: збірник наукових праць. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ, 2022. Вип. 2 (22). С. 87–97.*

References:

1. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyvrovoi ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018-2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii» [Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the concept of development of the digital economy and Society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation"] vid 17.01.2018 №67-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-r>. [in Ukrainian].
2. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky [On approval of the strategy for the development of higher education in Ukraine for 2022-2032]. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 286-r vid 23.02.2022. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-r>. [in Ukrainian].
3. Voinova O., Pleshakov V. (2012). Cyberontological approach in education: Monograph. Norilsk: Research Institute.
4. Holub N.B. (2015). Pidkhody do navchannia ukrainskoi movy v osnovnii shkoli [Approaches to teaching the Ukrainian language in primary schools]. Zhurnal "Ukrainska mova i literatura v shkoli" – Magazine "Ukrainian language and literature at school", 3 (155), 2–10. [in Ukrainian].
5. Shcho take metod, shcho take pidkhid u naukovykh doslidzhenniakh [What is the method, what is the approach in scientific research?]. Pidkhid. Shkola Vedavrata 2014–2021. Retrieved from <https://uk-ua.vedavrat.org/Jyotish/12485/what-an-approach-and-what-a-method-technique-way-mode-a-manner-metod-podhod>. [in Ukrainian].
6. Tebekin A. (2019). Prospects and risks of digitalization of additional professional education. *Professional education in the modern world*, 9, 1, 2558–2566.
7. Kozubtsov I.M. (2022). Kiberontolohichnyi pidkhid u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vykladachiv zakladiv vyshchoi osvity: teoriia ta praktyka [Cyberontological approach in professional training of future teachers of higher education institutions: theory and practice]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy: zbirnyk naukovykh prats. Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Ziaziuna NAPN Ukrainy – Adult education: theory, experience, prospects: collection of scientific papers. Ivan Zyazyun Institute of teacher education and adult education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*. Kyiv, 2 (22), 87–97. [in Ukrainian].